

1^ο Παράδειγμα για Στοχοθεσία

[Σχολιασμός: Οι στόχοι όπως διατυπώνονται αποτελούν κλασικό παράδειγμα γενικόλογης/αόριστης διατύπωσης που δεν επιτρέπει τον εύκολο μετασχηματισμό τους τόσο σε διδακτικές δραστηριότητες, όσο και σε κριτήρια αξιολόγησης. Καλύτερη διατύπωση στόχων υπάρχει στο 2^ο παράδειγμα στοχοθεσίας. Στο παρόν παράδειγμα αποτελεί θετικό γεγονός η αναφορά σε προσωπικές σκέψεις, συναισθήματα και επιλογές]

- Να γνωρίσουν και να χαρούν οι μαθητές το κείμενο.
- Να καθρεφτιστούν στη ζωή των πρωταγωνιστών του κειμένου.
- Να χρησιμοποιούν τη γλώσσα ως κώδικα επικοινωνίας, αλλά και ως σύστημα σκέψης, για να ανακαλύπτουν και να κατανοούν νέες γνώσεις και εμπειρίες ώστε να ικανοποιήσουν τις πρακτικές, συναισθηματικές, πνευματικές και κοινωνικές τους ανάγκες.
- Να καλλιεργήσουν τη συναισθηματική νοημοσύνη (πώς ένιωθα πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την ανάλυση του κειμένου).

Συγκεκριμένα, οι στόχοι που εξυπηρετούνται απ' αυτήν την ενότητα είναι:

- Να αναπτύξουν την κριτική τους σκέψη.
- Να εκφράσουν προσωπικά τους ανάλογα βιώματα.
- Να ασκηθούν στην ορθή προφορά των λέξεων.
- Να εξασκηθούν στα αντίστοιχα γραμματικά φαινόμενα.
- Να εμπεδώσουν τα γραμματικά φαινόμενα και να αυτοαξιολογηθούν με τις ασκήσεις (σε φωτοτυπία) που τους έδωσα για το σπίτι.

Μετά την ολοκλήρωση αυτής της ενότητας, τα παιδιά θα μπορούν:

- Να εκφράσουν τα συναισθήματα τους,
- Να "πουν" το μάθημα με δικά τους λόγια,
- Να απαντήσουν σε ερωτήσεις που σχετίζονται με το περιεχόμενο το μαθήματος,
- Να κάνουν διασυνδέσεις με άλλες θεματικές ενότητες ή άλλα γνωστικά αντικείμενα,
- Να χρησιμοποιούν κατάλληλα στον προφορικό και το γραπτό λόγο τους γραμματικούς τύπους που αναφέρονται στο μάθημα.

Με τους συγκεκριμένους στόχους που επέλεξα έδωσα έμφαση στη συναισθηματική νοημοσύνη καθώς το μάθημα προσφέρεται για κάτι τέτοιο. Όταν ήμουν μαθητής ένιωθα πως τα μαθήματα ήταν «ψυχρά» και δεν άφηναν περιθώρια για συναισθήματα, γι' αυτό και αποφάσισα να εμπλουτίσω με στόχους συναισθηματικής νοημοσύνης τη διδασκαλία μου. Οι μαθητές εύκολα μπορούν να ταυτιστούν με τα πρόσωπα της ιστορίας μας. Οι υπόλοιποι στόχοι, που αφορούν τη γραμματική, ορθογραφία, ανάγνωση κλπ προκύπτουν από την ίδια τη θεματική ενότητα.

Θεωρώ ότι οι στόχοι που επέλεξα αφορούν όλους τους μαθητές. Πιστεύω ότι οι ίσες ευκαιρίες σε μαθητές άνισους δεν μπορεί να ικανοποιούν έναν εκπαιδευτικό που ενδιαφέρεται πραγματικά για το σύνολο των μαθητών του. Ωστόσο, θα πρέπει να παραδεχτώ ότι οι λεγόμενοι 'καλοί' μαθητές, όπως αποδείχτηκε, απαντούν πιο συχνά και σε πιο δύσκολες ερωτήσεις.

Έθεσα και στόχους που απαιτούσαν ανώτερες γνωστικές λειτουργίες, όπως αφαιρετική ικανότητα (π.χ. στο να φτιάξουν την περίληψη, να βρουν την κεντρική ιδέα του μαθήματος ή κάθε παραγράφου), καθώς και συνθετική ικανότητα.

Κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής πράξης συνήθως παραγκωνίζουμε το συναισθηματικό κόσμο του παιδιού προκειμένου να του μάθουμε πολλά πράγματα σε σύντομο χρονικό διάστημα, θεωρώ ότι προέχουν οι ανθρώπινες σχέσεις με τις αρχές και τις αξίες τους και έπεται η γνώση. Κάθε άνθρωπος άλλωστε μαθαίνει με διαφορετικό τρόπο και είναι καλό να γνωρίζουμε τον τρόπο αυτόν εκ των προτέρων προκειμένου να του διδάξουμε κάτι αποτελεσματικά.

Με τους διδακτικούς στόχους που επέλεξα, όλοι οι μαθητές θα μπορούν να συμμετέχουν στο μάθημα. Αυτό θα τους προσφέρει ικανοποίηση και θα τονώσει το αυτοσυναίσθημά τους. Τα παιδιά έρχονται πιο κοντά μεταξύ τους αλλά και με το δάσκαλο έτσι δημιουργείται ένα κλίμα χαράς και γνώσης μαζί.

2^ο Παράδειγμα για Στοχοθεσία

[Σχολιασμός: Σε σχέση με το 1ο παράδειγμα στοχοθεσίας, οι στόχοι είναι ιδιαίτερα συγκεκριμένοι και αφορούν άμεσα τους σκοπούς του γλωσσικού μαθήματος όπως παρατίθενται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα. Εδώ, όμως, είναι περιορισμένες οι προσωπικές σκέψεις, τα συναισθήματα και οι επιλογές.]

Οι στόχοι που θέτω για το συγκεκριμένο μάθημα είναι οι ακόλουθοι:

- Οι μαθητές να γνωρίσουν την σημασία άγνωστων λέξεων γι' αυτούς, καθώς την σημασία των προτάσεων και των παραγράφων,
- να είναι σε θέση να απαντούν σε ερωτήσεις που πηγάζουν από το κείμενο,
- με τη βοήθεια μου, να βγάλουν πλαγιότιτλους για κάθε παράγραφο και να δημιουργήσουμε ένα σχεδιάγραμμα του μαθήματος,
- να εστιάσουν την προσοχή τους στα στοιχεία που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας για την περιγραφή ενός προσώπου,
- να δημιουργήσουμε ένα σχεδιάγραμμα που να περιέχει τα απαραίτητα στοιχεία για την περιγραφή του δικού τους παππού/γιαγιά και την μετέπειτα ανάπτυξη του θέματος από την μεριά τους,
- να συμπληρώσουν τις ασκήσεις του βιβλίου (δηλαδή να τοποθετήσουν το κόμμα στην κατάλληλη θέση στις προτάσεις που δίνονται, να τοποθετήσουν προτάσεις με την κατάλληλη χρονική σειρά και τέλος να εξασκηθούν στην ορθογραφία και στην καλλιγραφία).

Απώτεροι σκοποί είναι οι μαθητές να γνωρίσουν το κείμενο, να εξάγουν πλαγιότιτλους, να γνωρίσουν την βασική δομή ενός περιγραφικού κειμένου και να είναι σε θέση κάθε στιγμή να περιγράφουν ένα πρόσωπο.

Πιστεύω ότι, οι μαθητές θα μπορούν να εντοπίζουν το νόημα κάθε παραγράφου και να συνθέτουν μόνοι τους ένα κείμενο, που περιγράφει κάποιο πρόσωπο. Επέλεξα τους συγκεκριμένους στόχους, γιατί θεωρώ απαραίτητο οι μαθητές να είναι σε θέση να περιγράφουν πρόσωπα και γιατί το συγκεκριμένο κείμενο προσφέρεται για αυτούς τους στόχους. Οι στόχοι που επέλεξα, εκφράζουν τις αντιλήψεις μου, ότι τα κείμενα δομούνται με βάση κάποια λογική. Θεωρώ, ότι ίσως οι μαθητές σε όσους στόχους έχουν δουλέψει και σε προηγούμενα μαθήματα δεν θα αντιμετωπίσουν προβλήματα, ενώ σ' όσες δραστηριότητες δεν έχουν ξαναδουλευτεί, ίσως ξαφνιάσουν τους μαθητές.

1^ο Παράδειγμα Επιλογής Διδακτικής Στρατηγικής

[Σχολιασμός: Η προβληματική που αναπτύσσει σχετικά με την επιλογή διδακτικής στρατηγικής ιδιαίτερα ικανοποιητική για

επίπεδο ασκούμενου φοιτητή. Θα ανέμενε κανείς να αναπτύξει διεξοδικότερα τις δραστηριότητες που οργάνωσε.]

Αυτό το μάθημα ήταν η πρώτη μου διδασκαλία στην τάξη και αυτό με γέμιζε ανασφάλεια και με περιόριζε στην επιλογή της διδακτικής στρατηγικής που θα ακολουθούσα. Επιπλέον, δεν ένιωθα έτοιμη και επαρκώς ενημερωμένη για τις δυνατότητες της τάξης ώστε να οργανώσω το μάθημα βάσει της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας (το οποίο επιθυμούσα). Γι' αυτό το λόγο επιδίωξα την αλλαγή των θέσεων των θρανίων από σειρές σε ένα ενιαίο σχήμα μορφής Π, με αυτό τον τρόπο ήθελα να περάσω στους μαθητές το μήνυμα ότι είμαστε όλοι μια μεγάλη ομάδα και επιδίωκα τη δική μου οπτική επαφή με όλα τα παιδιά καθώς και τη μεταξύ τους οπτική επαφή και αλληλεπίδραση.

Επέλεξα να ακολουθήσω τη στρατηγική του διαλόγου και των ερωτοαποκρίσεων οι οποίες θα έρχονταν ως φυσικό επακόλουθο του ενδιαφέροντος των παιδιών για το κείμενο. Όταν ήμουν μαθήτρια, εξάλλου, θυμάμαι εκείνη τη δασκάλα μου που έκανε τόσο όμορφα το μάθημα μέσα από τις πολλές ερωτήσεις και τη συζήτηση. Ποτέ δε θα ξεχάσω τη χρονιά που πέρασα μαζί της. Θέλησα το μάθημα να κυλήσει μέσα σ' ένα κλίμα αποδοχής και ευχαρίστησης και όχι σ' ένα περιβάλλον πειθαναγκασμού από μέρους μου και υποταγής από τα παιδιά. Προσπάθησα να διαλέξω δραστηριότητες, και κατά συνέπεια στρατηγική, οι οποίες να πυροδοτούν μια εξελικτική πορεία του ενδιαφέροντος και της περιέργειας των μαθητών αλλά συνάμα να μην απέχουν πολύ από τις δραστηριότητες στις οποίες ήταν μαθημένοι. Θυμάμαι πόσο άσχημα ένιωθα η ίδια όταν το μάθημα δεν είχε κανένα ενδιαφέρον και όλοι ανυπομονούσαμε να χτυπήσει το κουδούνι. Λόγω αυτών των σκέψεων προτίμησα να προσελκύσω το ενδιαφέρον των παιδιών με προσωπικές ερωτήσεις που στόχευαν στην ανάσυρση δικών τους εμπειριών, στο σχολιασμό του τίτλου και στη δική τους ερμηνείας των εικόνων.

Εστίασα την προσοχή μου, για τη διδασκαλία των κειμένων, στην προσέλευση του ενδιαφέροντος των παιδιών και στην αυθόρμητη και ενθουσιώδη τους συμμετοχή στο μάθημα, γιατί, όπως έχω αναφέρει, πιστεύω ότι το μάθημα της γλώσσας πρέπει να επιδιώκει την καλλιέργεια της αγάπης για τη λογοτεχνία. Για τη διδασκαλία των γραμματικών φαινομένων προγραμματίσα επαναληπτικές γραπτές δραστηριότητες πέραν των ασκήσεων των βιβλίων, οι οποίες θα πραγματοποιούνταν ως ατομική δραστηριότητα των μαθητών και κατόπιν θα ακολουθούσε ομαδική διόρθωση και επεξήγηση των λαθών. Έκρινα αναγκαία τη δημιουργία επαναληπτικού φύλλου εργασίας (βλ. τέλος σχεδίου διδασκαλίας), το οποίο θα έδινα στα παιδιά μετά την πραγματοποίηση των ασκήσεων του βιβλίου, για την εμπέδωση των γραμματικών φαινομένων και την αξιολόγηση των γνώσεων τους.

Σχετικά με την ροή του μαθήματος προγραμματίσα να ακολουθήσω την πορεία που προτείνει το βιβλίο του δασκάλου, πρώτα τα κείμενα και στη συνέχεια τις γραμματικές ασκήσεις και το φύλλο εργασίας που προετοίμασα. Αυτό με διευκόλυνε και με έκανε να νοιώσω κάπως πιο ασφαλής αφού ακολουθούσα την «πεπατημένη». Σχεδίασα κατάλληλες ερωτήσεις για να προσελκύσω το ενδιαφέρον των παιδιών τόσο για τις εικόνες και για το τι απεικονίζουν όσο και για το περιεχόμενο του κειμένου. Μετά τη συζήτηση, σκόπευα να καταφύγουμε στο κείμενο το οποίο θα διαβάσουμε και θα επεξεργαστούμε νοηματικά. Στη συνέχεια θα παρατηρήσουμε τη μορφή του ποιήματος του Ο. Ελύτη, δε θα επιμείνω στην αναλυτική επεξεργασία του ποιήματος, θα συζητήσουμε την αίσθηση που μας προκαλεί η ανάγνωση ενός υπερρεαλιστικού ποιήματος και το γενικό του νόημα. Ακολουθώντας θα συνδέσω τις γραμματικές ασκήσεις με τα κείμενα, αφού από αυτά θα αντλήσουμε το υλικό της άσκησης 1 του βιβλίου στη σελ. 88. Θα προχωρήσουμε στη λύση των ασκήσεων, θα δίνω χρόνο στα

παιδιά να κάνουν μόνα τους κάθε άσκηση και μόλις τη λύνουν θα τη συζητούμε όλοι μαζί λύνοντας τυχόν απορίες. Μετά το τέλος των ασκήσεων θα δοθεί το φύλλο εργασίας που ετοίμασα, το οποίο θα είναι μία μορφή αξιολόγησης και θα το χρησιμοποιήσω ως βάση για επανορθωτική διδασκαλία.

2^ο Παράδειγμα Επιλογής Διδακτικής Στρατηγικής

[Σχολιασμός: Στο παράδειγμα αυτό γίνεται εκτενέστερη και σαφέστερη αναφορά τόσο στην πορεία διδασκαλίας, όσο και στις επιμέρους δραστηριότητες που σκοπεύει να ακολουθήσει. Δυστυχώς, είναι περιορισμένες οι προσωπικές σκέψεις, επιλογές και τα συναισθήματα. Ακόμα δεν γίνεται κάποια αναφορά σε επίσημη γνωστή θεωρία που διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση αυτής της στρατηγικής.]

Μελετώντας με προσοχή το κείμενο και τους στόχους που έθεσα, επιλέγω τον διάλογο, ως την πιο κατάλληλη διδακτική στρατηγική, χωρίζοντας μάλιστα τους μαθητές σε ομάδες, ώστε να μπορούν να συζητούν τις ιδέες τους πιο ελεύθερα, πρώτα στο επίπεδο της ομάδας τους και έπειτα με το σύνολο της τάξης.

Η επιλογή μου αυτή, στηρίζεται στην άποψη μου, ότι μέσα σε ένα κλίμα ελεύθερου διαλόγου και συζήτησης, οι μαθητές θα μπορούν να εκφράσουν εύκολα τις ιδέες τους, να αντιπαραβάλουν τις απόψεις τους με αυτές των συμμαθητών τους και τελικά να βγει ένα συλλογικό συμπέρασμα από το σύνολο της τάξης. Πιστεύω ότι η ανάλυση κειμένου και η κατανόηση του, μπορεί να πραγματοποιηθεί ευκολότερα μέσω διαλόγου, παρά μέσω οποιασδήποτε άλλης διδακτικής στρατηγικής, εφόσον μέσω αυτού δεν έχουμε ως σκοπό να βρούμε τις σωστές ή λάθος απαντήσεις, αλλά κυρίως να ακούσουμε και να ανάγουμε την προσωπικότητα των μαθητών.

Θεωρώντας ότι οι μαθητές της πρώτης τάξης επικεντρώνουν κυρίως το ενδιαφέρον τους σε ζωγραφίες, θα διεκδικήσω την προσοχή τους, ετοιμάζοντας ένα φύλλο εργασίας. Σε αυτό, θα συμπεριλάβω μια ζωγραφιά ενός κουνελιού (αυτού του προηγούμενου μαθήματος), το οποίο θα εμφανίζεται να σκέφτεται (όμοια με τον ήρωα του κειμένου μας), παρουσιάζοντας ένα άδειο συννεφάκι μαζί με τον απαραίτητο χώρο για να γράψουν οι μαθητές μια δική τους πρόταση σχετική με τις σκέψεις του κουνελιού (εδώ μπορεί να γίνει η σύνδεση με το προηγούμενο μάθημα).

Θα μοιράσω από ένα φύλλο σε κάθε ομάδα, χωρίς να δώσω καμία οδηγία και θα προχωρήσω αρχικά σε συζήτηση αναφορικά με την εικόνα στη σελίδα 75 του διδακτικού βιβλίου. Η συζήτηση θα συνοδεύεται από ερωτήσεις του τύπου «Γιατί είναι σκυφτός ο Θαλής;», «Τι νομίζετε ότι κάνει;», «Τι νομίζετε ότι σκέφτεται;». Μετά από τη συζήτηση, θα ζητήσω από τους μαθητές να γράψουν μια πρόταση σε εισαγωγικά, πάνω από τη ζωγραφιά του βιβλίου, με τρόπο που να δηλώνονται οι σκέψεις του «Θαλή». Απώτερος μου στόχος στο σημείο αυτό, είναι η ανάδειξη της πρότασης «Αχ, να μπορούσα να.....!», προβάλλοντας την πλησιέστερη με αυτή ιδέα των μαθητών, αναφορικά με την πρόταση που αναμένεται να γράψουν πάνω στο βιβλίο τους.

Επόμενο στάδιο, θα είναι η ενασχόληση με το φύλλο εργασίας που θα ετοιμάσω. Στόχος των μαθητών θα είναι να σκεφτούν μια επιθυμία του κουνελιού, να κάνουν μία ανάλογη ζωγραφιά μέσα στο συννεφάκι και να γράψουν μία αντίστοιχη πρόταση. Έτσι, σιγά-σιγά θα αφομοιώσουν τη νέα γνώση και θα καλλιεργήσουν τη φαντασία τους.

Το συγκεκριμένο μάθημα περιλαμβάνει συνοπτικά τα εξής βήματα:

1. Συζήτηση τίτλου

2. Σύνδεση τίτλου με εικόνα και συζήτηση εικόνας πρώτα σε ομάδες και έπειτα συλλογικά.
3. Εύρεση πρότασης που να αντικαθιστά το περιεχόμενο της εικόνας του βιβλίου.
4. Ενασχόληση με φύλλο εργασίας όπως παρουσιάστηκε παραπάνω.
5. Αναγραφή καλύτερης πρότασης στον πίνακα.
6. Ανάγνωση κειμένου και σύνδεση με εικόνα και προαναφερόμενες ιδέες των μαθητών.
7. Υπογράμμιση στο κείμενο των προτάσεων - σκέψεων του Θαλή.
8. Συζήτηση πάνω στις επιθυμίες των ίδιων των μαθητών.
9. Πραγματοποίηση ασκήσεων.

Για τη διευκόλυνση της μάθησης, μη γνωρίζοντας μάλιστα αν οι μαθητές είναι εξοικειωμένοι με το διάλογο και τη συνεργασία με τους συμμαθητές τους, θεωρώ ότι είναι απαραίτητη η εφαρμογή κάποιων κανόνων συμπεριφοράς, έτσι ώστε να γίνει εφικτή η πραγματοποίηση ενός ήρεμου διαλόγου και συνεργασίας μεταξύ των μαθητών.

Για τη διεξαγωγή της διδασκαλίας, ως επιπρόσθετο υλικό, θα παρουσιάσω το φύλλο εργασίας που θα τους ετοιμάσω εκ των προτέρων. Το φύλλο αυτό, θα παρουσιαστεί μάλιστα πριν από την έναρξη της διδασκαλίας με σκοπό να ενισχυθεί η περιέργεια των μαθητών.

Τελικά, η διδασκαλία θα ολοκληρωθεί με συμπλήρωση των ασκήσεων που παραθέτει το διδακτικό βιβλίο στη σελίδα 77.

1^ο Παράδειγμα Οργάνωσης Αξιολόγησης Στόχων Διδασκαλίας:

[Σχολιασμός: Δεν αναφέρεται σε δραστηριότητες άμεσης αξιολόγησης της σχολικής μάθησης που γίνονται στην τάξη μετά τη διεξαγωγή του μαθήματος και πριν την ολοκλήρωση της διδακτικής ώρας. Αναφέρεται, όμως, στις κατ' οίκον εργασίες το διπλό ρόλο τόσο της αξιολόγησης όσο και της εμπέδωσης.]

Για την αξιολόγηση των στόχων της διδασκαλίας μου, θα αναθέσω στους μαθητές μου σαν εργασία για το σπίτι, να γράψουν ένα σύντομο σκέφτομαι και γράφω με θέμα ένα από τα αγαπημένα τους ζώα. Για να μην περιοριστούν στα κλασσικά ζώα (σκύλος, γάτα, καναρίνι κ.λ.π.), θα τους εξηγήσω προφορικά ότι μπορούν να διαλέξουν οποιοδήποτε τους αρέσει, να βάλουν το δικό τους τίτλο όπως στο μάθημα ("Οι μεταξοσκώληκες") και να αιτιολογήσουν γιατί τους αρέσει - αγαπούν αυτό το ζώο, τι συναισθήματα τους δημιουργεί η παρέα του, το λόγο που το επέλεξαν ως αγαπημένο τους, μια περιπέτεια που έχουν περάσει μαζί του ή πως περνούν τον χρόνο τους μαζί του.

Με την εργασία αυτή, θεωρώ ότι θα φανεί ο βαθμός κατανόησης του μαθήματος, αλλά ταυτόχρονα θα δώσω την ευκαιρία στους μαθητές μου να εκφράσουν τις ιδέες τους και τα συναισθήματα τους, να ασχοληθούν με κάτι το ευχάριστο στο σπίτι και όχι με την επίλυση καταναγκαστικών γραμματικών ασκήσεων και θα διαπιστώσω κατά πόσο χρησιμοποιούν και τους συνδέσμους στο γραπτό τους λόγο.

1^ο Παράδειγμα Περιγραφής Διεξαγωγής της Διδασκαλίας

[Σχολιασμός: Γίνεται αναφορά στις συνθήκες διεξαγωγής της διδασκαλίας η οποία θα μπορούσε να είναι εκτενέστερη. Απουσιάζουν, όμως, προσωπικά συναισθήματα και σκέψεις.]

Αρχικά, το μάθημα ξεκίνησε με διόρθωση και έλεγχο των ασκήσεων που είχαν οι μαθητές για το σπίτι. Εξηγούσαμε τις απαντήσεις που δίνονταν και τις γράφαμε στον πίνακα για τυχόν παρανοήσεις. Η νέα ενότητα εισήχθη με ερωτήσεις γενικές και την καθημερινότητα τους (σχετικές με το μάθημα) και με παρατήρηση της εικόνας του βιβλίου. Η πρώτη επαφή έγινε και διατυπώθηκαν απόψεις χωρίς όμως να διευκρινισθούν για την ευστάθειά τους. Οι απόψεις γράφτηκαν στον πίνακα για να ελεγχθούν μετά τις πειραματικές διαδικασίες. Ύστερα περάσαμε στα πειράματα που προτείνει το σχολικό βιβλίο. Τα πειράματα έγιναν από εμένα διότι δεν είχα τη δυνατότητα να έχω στη διάθεση μου αρκετά υλικά και επιπλέον ήθελα να κερδίσω χρόνο για να ολοκληρωθεί η ενότητα μέσα στα χρονικά πλαίσια της διδακτικής ώρας. Τα παιδιά έδειξαν προθυμία να παρακολουθήσουν τα πειράματα, αλλά δυστυχώς υπήρξε και μία ανησυχία από μέρους τους, διότι δεν είχαν συνηθίσει σε αυτού του είδους τις παρουσιάσεις. Δυσκολεύτηκα λίγο να επιβάλω την τάξη γιατί οι μαθητές θεώρησαν ότι αφού ήρθαν κοντά μου, για να δουν τα πειράματα που θα εφάρμοζα, θα μπορούσαν να παίξουν μεταξύ τους. Σε αυτό το σημείο αναγκάστηκα να σταματήσω τη διαδικασία του πειράματος και να σταθώ σιωπηλή απέναντι τους κοιτάζοντας τους επίμονα. Αυτό ήταν κάτι που τα έκανε να αισθανθούν άσχημα και επανήλθαν σε πλήρη τάξη και συνεργασία.

Καθώς τα παιδιά παρατηρούσαν τα πειράματα, εξέφραζαν τον θαυμασμό ή την απορία τους και έκαναν παρατηρήσεις πάνω σε αυτά που έβλεπαν. Κατόπιν βγάσαμε τα συμπεράσματα σύμφωνα με τις παρατηρήσεις που είχαμε κάνει και τα καταγράφαμε στον πίνακα. Αφού ολοκληρώθηκε η ενότητα ελέγξαμε τις αρχικές απόψεις των μαθητών με αυτές που είχαν μετά τις πειραματικές διαδικασίες. Τα παιδιά έδειξαν ενδιαφέρον για τις νέες παρατηρήσεις που είχαν κάνει. Τέλος, έγιναν ορισμένες από τις εργασίες που περιέχει το σχολικό εγχειρίδιο.

2^ο Παράδειγμα Περιγραφή διδασκαλίας:

[Σχολιασμός: Η περιγραφή της διδασκαλίας είναι ανεπαρκής.

[Γίνεται, όμως, αναφορά σε συναισθήματα.]

Σε γενικές γραμμές, η διεξαγωγή της διδασκαλίας πραγματοποιήθηκε όπως το είχα σχεδιάσει. Αυτό που ανέτρεψε κατά κάποιο τρόπο την αρχική πορεία του σχεδιασμού, ήταν το γεγονός ότι μερικοί μαθητές προετοιμάζονται από το σπίτι για το καινούριο μάθημα, γνωρίζοντας μάλιστα καλά το περιεχόμενο του κειμένου και τα ζητούμενα των ασκήσεων.

Παρόλα αυτά όμως, το μάθημα δεν ξέφυγε ιδιαίτερα από την ομαλή πορεία της σχεδιασμένης διδασκαλίας, αφού το ενδιαφέρον των μαθητών επικεντρώθηκε εύκολα κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης μου και ιδιαίτερα κατά την επίδειξη του εποπτικού υλικού.

Οι δυσκολίες των μαθητών παρουσιάστηκαν αρχικά κυρίως στο επίπεδο της πειθαρχίας και έτσι τους ζήτησα να μην μιλούν μεταξύ τους και ό,τι ήθελαν να σήκωναν το χέρι τους για να το πουν. Μάλιστα όταν τους εξήγησα ότι δεν ήθελα να φωνάζω για να μην πονέσει ο λαιμός μου και να μην με θυμούνται σαν μια δασκάλα που φώναζε συνέχεια, χαμογέλασαν και έδειξαν πρόθυμοι να συνεργαστούν. Ένας μαθητής τότε μου απάντησε ότι και εκείνοι ήθελαν να τους θυμάμαι και εγώ σαν "καλά παιδιά", και προχωρήσαμε στο μάθημα.

Η συγκεκριμένη διδασκαλία αποτελούσε και την πρώτη μου επαφή με τους μαθητές της τάξης που ανέλαβα. Κατά την έναρξη της διδασκαλίας ένιωθα λίγο άγχος, κυρίως για το ότι φημίζονταν για την ζωνιέρα τους, και έπειτα για να μην ξεφύγω από τα όρια του μαθήματος. Αργότερα όμως, αυτό ξεπεράστηκε, αφού οι ίδιοι οι μαθητές με έκαναν να νιώσω ότι τους κέρδισα.

Όσον αφορά στους μαθητές, παρουσίασαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το μάθημα, ειδικά όταν άρχισαν να περιεργάζονται τα κουκούλια που χρησιμοποίησα σαν εποπτικό υλικό και όταν μάλιστα τους επιβράβευσα με τις καραμέλες για την επιτυχία τους στις λεξιλογικές ασκήσεις, αυθόρμητα ξέσπασαν σε χειροκροτήματα!

Σε γενικές γραμμές, και παρατηρώντας τη συμμετοχή του συνόλου των μαθητών μέχρι το τέλος της διδασκαλίας, θα έλεγα ότι η πορεία του μαθήματος δεν ξέφυγε από τα επιθυμητά όρια και το πιο σημαντικό γεγονός για εμένα, ήταν ότι μου έδειξαν πως είχα αρχίσει να κερδίζω την εμπιστοσύνη και το ενδιαφέρον τους.

1^ο Παράδειγμα Αξιολόγησης Διδασκαλίας

[Σχολιασμός: Στο παράδειγμα αυτό υπάρχουν δείγματα αυτοαξιολόγησης και αυτοκριτικής με αναφορές και στο συναισθηματικό κόσμο και στις προσωπικές επιλογές. Έχει παραλειφθεί, κακώς, να γίνει αναφορά στα αποτελέσματα της αξιολόγησης της διδασκαλίας. Στην ερώτηση τι θα άλλαζε αν έκανε από την αρχή την οργάνωση της διδασκαλίας ουσιαστικά δεν απαντά, καθώς αυτή η ερώτηση αφορά τη φάση του Προγραμματισμού της ωριαίας διδασκαλίας και όχι στην ανατροπή των υπαρχουσών συνθηκών. Επομένως, θα έπρεπε να μιλήσει για αλλαγές στο σχεδιασμό της ωριαίας διδασκαλίας που περιγράφει.]

Έπειτα από την ολοκλήρωση της διδασκαλίας και βλέποντας την με ένα ουδέτερο βλέμμα, καταλήγω στο ότι, ήταν πολύ βιαστική και πιεσμένη και, ίσως, πίεσε αρκετά και τους μαθητές. Θα έπρεπε οι μαθητές να ήταν εξοικειωμένοι με την εξαγωγή πλαγιότιτλων και στη συνέχεια, να δουλέψουμε με τα αποτελέσματα της αξιολόγησης. Οι εκθέσεις των παιδιών ήταν αρκετά μεγάλες (κοίταζα και συνέκρινα με τις προηγούμενες), με νόημα και πλήρη περιγραφή, δηλαδή όλα τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για την περιγραφή του προσώπου. Όμως, παρατήρησα κάτι που με στεναχώρησε κάπως, όλες σε ένα μεγάλο βαθμό ήταν πανομοιότυπες, δηλαδή οι μαθητές θεώρησαν δεδομένο το προτεινόμενο σχέδιο που δημιουργήσαμε μαζί. Αυτό με κάνει να νοιώθω πολύ άσχημα, διότι αισθάνομαι ότι περιορίζω τη δημιουργική σκέψη των μαθητών και την πρωτοτυπία που τους χαρακτηρίζει. Όταν ήμουν μαθητής πάντα αισθανόμουν ότι τα βιβλία, οι ασκήσεις και οι πανομοιότυπες απαντήσεις που δίναμε μας έβαζαν σε «καλούπια» και μας περιόριζαν. Δε θα ήθελα να νιώθουν την πίεση και τη μονοτονία αυτή οι δικοί μου μαθητές.

Αν είχα την δυνατότητα να οργάνωνα την διδασκαλία ξανά, σίγουρα θα αφιέρωνα περισσότερες ώρες, ώστε οι μαθητές να εξασκηθούν στους πλαγιότιτλους και θα έπρεπε να δώσω στους μαθητές να δουν πολλά κείμενα που περιγράφουν πρόσωπα, ώστε να δουν την βασική δομή, έπειτα τις προσωπικές αποκλίσεις του κάθε συγγραφέα. Τέλος, οι ίδιοι να δημιουργήσουν ένα περιγραφικό κείμενο με τα απαραίτητα στοιχεία που συστήνουν ένα κείμενο περιγραφής προσώπου, αλλά και το προσωπικό τους ιδιαίτερο στυλ (ίσως είναι δύσκολο σ' αυτή την ηλικία, όμως πιστεύω ότι είναι σημαντικό, να διευρυνθούν οι ορίζοντες τους και να μην αποκτήσουν τη λάθος αντίληψη ότι τα κείμενα είναι πανομοιότυπα).

Τα συναισθήματα μου για την διδασκαλία είναι διφορούμενα, από την μια νοιώθω ευχαριστημένη γιατί προσπάθησα και από την άλλη νοιώθω απογοήτευση πρώτα για την στάση των παιδιών και έπειτα για τα μέτρια αποτελέσματα που φτάσαμε. Ελπίζω

ακολουθώντας μία εκ νέου οργάνωση (αυτή που ανέφερα πριν), να φτάσω σε επιθυμητά αποτελέσματα.

1^ο Παράδειγμα Ενός Αξιοσημείωτου Γεγονότος

[Σχολιασμός: Στο παράδειγμα αυτό γίνεται αναφορά στα συναισθήματα και τις σκέψεις, η οποία, όμως, δεν είναι αρκετά εκτενής. Επιπλέον, φαίνεται να απουσιάζουν στοιχεία από την επίσημη θεωρία που διαμόρφωσαν τη λήψη απόφασής.]

Ένα γεγονός το οποίο με απασχόλησε κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας ήταν ο τρόπος συμπεριφοράς και η αντιμετώπιση ενός συγκεκριμένου μαθητή από ορισμένους συμμαθητές του. Όταν απευθύνθηκα στο συγκεκριμένο μαθητή για την εύρεση μιας απαντήσεως και την δημοσιοποίηση της άποψης του, η πλειονότητα της τάξης άρχισε να γελά και να αποδοκιμάζει το μαθητή εκφράζοντας αρνητικές ή μειωμένες προσδοκίες για τις ικανότητες του. Για μια στιγμή πάγωσα και δεν ήξερα πώς να αντιδράσω. Η πρώτη μου αντίδραση ήταν η υπεράσπιση του συγκεκριμένου μαθητή και η έκφραση της πεποίθησής μου ότι ήταν ικανός να βρει αυτό που του ζητούσα. Από το μυαλό μου πέρασαν σαν ταινία αντίστοιχες σκηνές και συναισθήματα που είχα βιώσει κι εγώ ως μαθήτρια, όταν είχα προσπαθήσει να εκφράσω με ειλικρίνεια τις απόψεις μου για το θέμα της συζήτησης της τάξης. Θυμάμαι πόσο άσχημα είχα νιώσει, τη ντροπή που αισθάνθηκα, την οποία πίστευα ότι βίωνε τώρα και αυτός ο μαθητής. Υπό την επιρροή αυτών των σκέψεων και συναισθημάτων, που δεν αφορούσαν, όμως, το συγκεκριμένο μαθητή, ούτε σχετιζόνταν με κάποιου είδους συμπάθεια για το πρόσωπο του. Η αντίδραση μου, άλλωστε, θα ήταν η ίδια για οποιοδήποτε μαθητή που θα πάθαινε κάτι αντίστοιχο. Το γεγονός αυτό με προβληματίσε, διότι η απόδοση αυτού του μαθητή και η γενικότερη συμπεριφορά του επηρεαζόταν από τις αντιλήψεις και τη στάση των συμμαθητών του. Συνεπώς πιστεύω ότι δεν ήταν τόσο ότι δεν ήξερε τη σωστή απάντηση, όσο το ότι φοβόταν και δίσταζε να τη γνωστοποιήσει.

1^ο Παράδειγμα Αξιολόγησης του Αξιοσημείωτου Γεγονότος

[Σχολιασμός: Το παράδειγμα αποτελεί συνέχεια του 1ου παραδείγματος περιγραφής αξιοσημείωτου γεγονότος. Γίνεται εκτενέστερη αναφορά στην επίσημη θεωρία, δεν αναφέρονται, όμως, τα τωρινά συναισθήματα. Θετικό στοιχείο είναι η αναφορά στη διορθωτική παρέμβαση στην οποία θα προβεί.]

Το γεγονός που αναφέρθηκε προηγουμένως δεν ήταν τόσο ότι με αιφνιδίασε, όσο ότι επιβεβαίωσε το φαινόμενο των προσδοκιών και την αντίληψη του εαυτού μας μέσα από την αντίληψη των άλλων. Τόσο η συγκεκριμένη όσο και προηγούμενες εμπειρίες δείχνουν το βαθμό επιρροής των σημαντικών άλλων στη διαμόρφωση της αυτοεικόνας ενός ατόμου και στη ρύθμιση της συμπεριφοράς του. Δεν θα ήθελα, επομένως, μελλοντικά να παρουσιάζονται ανάλογα φαινόμενα και να εκδηλώνονται τέτοια συναισθήματα, τα οποία να επηρεάζουν αρνητικά την πρόοδο των μαθητών στο σχολείο, αλλά και στη ζωή γενικότερα.

Εκ των υστέρων σκεπτόμενη την αντίδραση μου πιστεύω πως θα ήταν καλύτερο για το μαθητή να μην τον υπερασπιστώ η ίδια, αλλά να θέσω το συμβάν που εξελίχτηκε υπό συζήτηση μέσα στην τάξη. Δε θέλω να μετατραπώ σε «προστάτιδα» κανενός μαθητή, γεγονός που θα μπορούσε να συντελέσει στην περιθωριοποίηση του από τους άλλους μαθητές, ακόμη και σε επίκτητη αδυναμία και ανάγκη «προστάτη». Σίγουρα επιθυμώ, όμως, να δημιουργήσω πολίτες ώριμους και υπεύθυνους που

σέβονται τον συμπολίτη τους και αντιλαμβάνονται τις συνέπειες των πράξεών τους όχι μόνο για τον εαυτό τους, αλλά και τους άλλους μέσα σε ένα πλαίσιο συναντίληψης, αλληλεγγύης και ανθρωπιάς.

Σκοπεύω να ξαναφέρω το ζήτημα στην τάξη, χωρίς φυσικά να αναφερθώ στο συγκεκριμένο γεγονός, με την πρώτη ευκαιρία. Ρώτησα τη δασκάλα της τάξης και τη βρήκα σύμφωνη. Εκείνη μου υπέδειξε ένα πολύ καλό βιβλίο που ήδη έχω ξεκινήσει να διαβάζω και το βρίσω πολύ ενδιαφέρον.